

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դասվար

/առարկա/

Թեմա՝ Բանավոր և գրավոր խոսքի դասավանդման

առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում

Կազմեց՝ Աղավնի Սարոյի Սարգսյան

/անուն, հայրանուն, ազգանուն/

«Մեղրու թիվ 2 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ

/դպրոցի անվանումը/

Ղեկավար՝ Լուսինե Բալայան

«Կապանի թիվ 2 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ

/վերապատրաստող կազմակերպության անվանումը/

ԿԱՊԱՆ 2022թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....3

ԳԼՈՒԽ 1

ԲԱՆԱՎՈՐ ԵՎ ԳՐԱՎՈՐ ԽՈՍՔԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ,
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՓՈԻԼԵՐԸ.....4

1.1 Բանավոր խոսքի դասավանդման մեթոդները.....4

1.2 Գրավոր խոսքի դասավանդման առանձնահատկությունները.....6

ԳԼՈՒԽ 2

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ.....8

2.1 Օրվա դասի պլան.....8

2.2 Գրավոր աշխատանքի դասավանդումը գործնական պարապմունքի
միջոցով.....10

Եզրակացություն.....12

Օգտագործված գրականության ցանկ.....13

Հավելվածներ.....14

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության արդիականությունը: Խոսքի զարգացումը մայրենի լեզվի մեթոդաբանության մեծ և բարդ ոլորտ է: Դժվար է, քանի որ այն վերաբերում է այնպիսի երևույթին, ինչպիսին է մարդկային խոսքը, և որովհետև ուղղակիորեն չի առնչվում որևէ լեզվաբանական դասընթացի, ինչպես նաև դպրոցական առարկաների՝ հայոց լեզվի և գրականության հետ, որոնք հիմնականում ծառայում են որպես սովորողների խոսքի զարգացման ուղիներ:

Դասընթացի աշխատանքի արդիականությունը պայմանավորված է նրանով, որ տարրական դպրոցական տարիքում նկատվում է երեխայի խոսքի ակտիվ զարգացում, խնդիր է առաջանում երեխաների խոսքի ֆունկցիաների զարգացումը համապատասխանեցնել դպրոցի պահանջներին, որից բխում է սովորողների խոսքի զարգացումն ուսումնասիրելու անհրաժեշտությունը:

Ուսումնասիրության նպատակը՝

1. բացահայտել հոգեբանական և մանկավարժական պայմանները բանավոր և գրավոր խոսքի զարգացման համար,
2. ներկայացնել բանավոր և գրավոր խոսքի հիմնական առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում:

Հետազոտության առարկան՝ տարրական դասարանների սովորողների կրթական գործունեությունն է:

Նպատակին հասնելու համար ձևակերպվում են հետևյալ խնդիրները՝

1. Հոգեբանական և մանկավարժական գրականության վերլուծության միջոցով սահմանել «խոսք» հասկացությունը, դրա տեսակները:
2. Բնութագրել տարրական դպրոցական տարիքի երեխաների խոսքի զարգացման առանձնահատկությունները:
3. Բացահայտել սովորողների խոսքի զարգացման պայմանները կրթական գործունեության գործընթացում:
4. Ուսումնասիրել տարրական դպրոցում բանավոր և գրավոր խոսքի զարգացման ընթացքը ու մեթոդները:

Առաջադրված նպատակներին հասնելու համար օգտագործվել են հետազոտության հետևյալ մեթոդները՝ վերլուծություն, ինդուկցիա, համեմատություն, մոդելավորում, ընդհանրացում:

Աշխատանքի կառուցվածքը՝ աշխատանքը կազմված է ներածությունից, երկու գլխից՝ յուրաքանչյուրը երկուական ենթագլխից, եզրակացությունից, օգտագործված գրականության ցանկից և հավելվածներից: Ընդհանուր՝ 15 տպագրական էջ:

ԳԼՈՒԽ 1

ԲԱՆԱՎՈՐ ԵՎ ԳՐԱՎՈՐ ԽՈՍՔԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ, ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՓՈԽԵՐԸ

1.1 Բանավոր խոսքի դասավանդման մեթոդները

Ուսուցման տեսության և պրակտիկայում դասի կառուցվածքը և դրա կազմակերպման ձևերը մեծ ազդեցություն ունեն թե՛ ուսուցչի, թե՛ սովորողի աշխատանքի արդյունավետության վրա: Ցանկացած դաս՝ ավանդական թե խնդրահարույց, հետաքրքիր թե ձանձրալի, ունի իր կառուցվածքը (փուլերը): Դասի փուլերը կապված են նրա նպատակների և դիդակտիկ առաջադրանքների հասկացությունների հետ՝ ուղղված դասի ուսուցման, դաստիարակչական և զարգացնող գործառույթների իրականացմանը: Դասի հիմնական կառուցվածքային տարրերի ընտրության տարբեր մոտեցումներ կան: Այնուամենայնիվ, դասի ընդհանուր դիդակտիկ կառուցվածքը բնութագրվում է երեք հիմնական (ընդհանրացված) կառուցվածքային տարրերով, որոնցից են¹

1. առկա գիտելիքների և գործողության մեթոդների թարմացում,
2. նոր գիտելիքների և գործողության մեթոդների ձևավորում,
3. գիտելիքների կիրառումը և հմտությունների ու կարողությունների ձևավորումը:

Առաջին բաղադրիչը (գիտելիքների ակտուալացում), նախկինում ուսումնասիրվածի վերարտադրմանը զուգահեռ, ներառում է նաև հին և նոր գիտելիքների միջև հաջորդական կապերի հաստատում և նոր իրավիճակներում դրանց կիրառում:

Դասի ընդհանուր դիդակտիկ կառուցվածքի երկրորդ բաղադրիչը ներառում է նոր հասկացությունների էության բացահայտում, սովորողների կրթական և մտավոր գործունեության նոր ուղիների յուրացում:

Դիդակտիկ կառուցվածքի երրորդ բաղադրիչն ապահովում է գիտելիքների ընդհանրացումն ու համակարգումը և դրանք գործնականում կիրառելու ռացիոնալ ուղիների ձևավորումը: Այս ամենը բնութագրում է ժամանակակից դասի ընդհանուր (եռատարր) դիդակտիկ կառուցվածքը:

Դասի ավելի կոնկրետ փուլերը կարելի է դիտարկել որպես դրա ընդհանուր դիդակտիկ կառուցվածքի հիմնական բաղադրիչների քայքայման արդյունք:

¹Տե՛ս Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования .МПросвещение, 1990. 141 с.

Ուսուցման պրակտիկայում առավել հաճախ առանձնանում են դասի հետևյալ հիմնական փուլերը²

1. կազմակերպչական փուլ,
2. տնային առաջադրանքների հարցաքննություն և ստուգում,
3. նոր նյութի բացատրություն,
4. ուսումնասիրվածի համախմբում,
5. նյութի ընդհանրացում և համակարգում,
6. տնային առաջադրանքների սահմանում:

Փորձը ցույց է տալիս, որ դրա համար արդյունավետ է օգտագործել խոսքի վարժություններ և վերը նկարագրված աշխատանքի այլ տեսակներ: Դրանք զրավում են երեխաների ուշադրությունը, համապատասխանում են նրանց տարիքին և պետք է կազմակերպվեն համակարգված տարրական դպրոցի բոլոր տարիների ընթացքում³: Նման աշխատանքը երեխաներին օգնում է հասկանալ լեզվի նշանակությունը՝ որպես հաղորդակցման գործիք, հասկանալու իրենց շրջապատող աշխարհը և տիրապետել մայրենի լեզվի ամենահարուստ ռեսուրսներին: Դասին ստեղծում են բանավոր շփման, հարցազրույցների, կարծիքների փոխանակման մթնոլորտ, որպեսզի լինի «ուսուցիչ-աշակերտ» կամ «աշակերտ-աշակերտ» երկխոսություն, որտեղ արտահայտվում է աշակերտի անձնական դիրքորոշումը, որտեղ սովորողը կաշկանդված չի զգում, չի վախենում սեփական սխալներից: Իմ աշխատանքում ես երեխաներին միշտ խոսելու հնարավորություն եմ տալիս, չեմ քննադատում երեխաների խոսքը, խրախուսում եմ նրանց հայտարարությունները ցանկացած գովասանքի տեսքով: Նման ուսուցումը նպաստում է երեխայի խոսելու ցանկության զարգացմանը, օգնում է երեխաներին դասին դառնալ մեր օգնականները, ընկերները: Փորձը ցույց է տվել, որ ժամանակի ընթացքում նույնիսկ իմ թույլ աշակերտները և նրանք, ում մենք լուռ ենք ասում, սկսում են ավելի ակտիվ աշխատել դասարանում:

²Տե՛ս Բим И.Л. Обучение иностранным языкам: поиск новых путей. // Иностранные языки в школе. 1989. № 1. с. 13-19.

³Տե՛ս Дубовец З.В. «Развитие речи с помощью синонимов» - Н.шк.,2/2001.

1.2 Գրավոր խոսքի դասավանդման առանձնահատկությունները

Գրավոր խոսքը խոսքի գործունեության տեսակ է, որը կապված է տեղեկատվությունը գրավոր ներկայացնելու ունակության հետ:

Գրավոր խոսքի հիմնական գործառույթը բանավոր խոսքի ամրագրումն է, որին պատակն է պահպանել լայն տարածության և ժամանակի մեջ: Գիրը ծառայում է որպես մարդկանց միջև հաղորդակցության միջոց, երբ ուղղակի շփումն անհնար է, երբ նրանց բաժանում է տարածությունն ու ժամանակը:

Գրավոր խոսքի գործունեությունը գրավոր խոսքում մտքի նպատակային և ստեղծագործական կատարումն է, իսկ գրավոր խոսքը գրավոր լեզվական նշաններով մտքեր ձևակերպելու և ձևավորելու միջոց է: Սովորողների գրավոր հմտությունները հաճախ շատ են հետ մնում խոսքի գործունեության այլ տեսակների իմացության մակարդակից:

1. Գրավոր խոսքի ուսուցման նպատակը սովորողների գրավոր հաղորդակցական ունակությունների զարգացումն է, որը ներառում է գրավոր նշանների, խոսքի գրավոր աշխատանքի բովանդակության և ձևի տիրապետում:
2. Գրավոր խոսքի դասավանդման ժամանակ լուծվելիք խնդիրները կապված են գրավոր խոսքի դասավանդման բովանդակության յուրացման համար պայմանների ստեղծման հետ:
3. Աշակերտի գրավոր խոսքի ձևավորումը և խոսքի զարգացումը, որպես ամբողջություն, պետք է պատշաճ կերպով մոտիվացված լինեն, և այդ հետաքրքրությունը հիմնականում հիմնված է երեխայի հաղորդակցության կարիքի վրա, նրա մտքերն ու զգացմունքները կիսելու ցանկության վրա:
4. Գրավոր խոսքը խոսքի գործունեության չորս տեսակներից մեկն է (խոսելու, լսելու և կարդալու հետ մեկտեղ), սակայն գրավոր խոսքի ուսուցումն ամենաքիչ ուշադրությանն է արժանացել: Դա պայմանավորված է, առաջին հերթին, նրանով, որ մարդկանց միջև հաղորդակցության ընթացքում տեղեկատվության փոխանակումն իրականացվում է հիմնականում բանավոր խոսքի (խոսքի (արտադրության) և լսելու (ընդունման) միջոցով: Գրավոր լեզուն արդյունավետ առումով օգտագործելու անհրաժեշտությունը շատ ավելի քիչ է: Այդ իսկ պատճառով գրավոր հմտությունների զարգացմանը շատ

ավելի քիչ ուշադրություն է դարձվել, քան խոսքի գործունեության մյուս երեք տեսակները (խոսել, լսել և կարդալ):

Այս հարցի վերաբերյալ մեթոդական գրականությունը վեր լուծելուց և ուսումնասիրելուց հետո կարող ենք եզրակացնել, որ բոլոր մեթոդաբանները գալիս են գրեթե նույն կարծիքին և տալիս են նույն նպատակներն ու հմտությունները, որոնք սովորողը պետք է ունենա հիմնական դասընթացի ավարտին:

Կրթության միջին մակարդակում աշակերտները զարգացնում են այնպիսի հատուկ ուսուցման հմտություններ, ինչպիսիք են⁴

1. Իրականացնել օտար տեքստերի տեղեկատվության շտկում, տարբեր ձևերով բացահայտելով նոր բառերի իմաստները, որոշել քերականական ձևը,
2. Օգտագործել բառարաններ և տեղեկատու գրքեր, ներառյալ՝ էլեկտրոնային,
3. Մասնակցել ծրագրի գործողություններին, ներառյալ՝ միջազգային բնույթի, որոնք պահանջում են տեղեկատվության օտարալեզու աղբյուրների օգտագործում:

Միջին փուլում աշխատանքները շարունակվում են ուղղագրական հմտությունների ձևավորման ուղղությամբ: Սովորողները դրանք ավելի լավ հիշելու համար գրում են բառեր, բառերի համակցություններ, նախադասություններ, կատարում են նաև գրավոր առաջադրանքներ: «Սեղմված» տեքստում նախադասությունները վերցված են իրենց գրեթե անփոփոխ տեսքով: Սակայն դրանց ընտրությունը պահանջում է աշակերտի մտքի վերլուծական աշխատանք՝ հիմնականը բացահայտելու և դասի գրույցին մասնակցելու համար⁵:

Տարրական դասարաններում աշակերտների խոսքի զարգացման ուղղությամբ աշխատանքը բազմակողմանի է: Նրա ուղղություններից մեկը տարբեր տեսակի էսսեներ գրելն է: Ստեղծագործել սովորելը մեր ժամանակի արդիական խնդիրն է: Շարադրությունների միջոցով ուսուցչի համար ավելի հեշտ է սուզվել երեխայի ներաշխարհի, ճանաչել նրան: Գրի ուսուցման խնդիրը շոշափում է փոքր մարդու, հասարակության ապագա անդամի, մարդու դաստիարակության փիլիսոփայական թեման: Կոմպոզիցիան երեխայի առաջին փորձերն են՝ արտահայտելու շրջապատող աշխարհը իր ներքին ցուցադրությամբ, արտահայտելու իր վերաբերմունքը որոշ խնդիրների նկատմամբ:

⁴Տե՛ս Методика развития речи на уроках русского языка: Книга для учителя. // Н.Е. Богуславская, В.И. Капинос, А.Ю. Купалова и др.: Под ред. Т.А. Ладыженской - М.: Просвещение, 1991 - 240 с.

⁵Տե՛ս Методика развития речи на уроках русского языка: Книга для учителя //Под ред. Т.А. Ладыженской - М.: Просвещение, 1991 - 123 с.

ԳԼՈՒԽ 2

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ

2.1 Օրվա դասի պլան

Բանավոր հարցում

Առարկա՝ Մայրենի

Դասարան՝ 3-րդ

Թեմա՝ Կաթիլը / Բառերի տեսակներն ըստ կազմության

Նպատակները և խնդիրները՝

- Ուսուցողական: Ջարգացնել երեխաների ճանաչողական գործունեությունը և հետաքրքրությունը, ընդլայնել աշխարհայացքը, ծանոթացնել ջրի ուսումնասիրման ձևերին, նրա մի քանի հատկանիշներին՝ անհամ, անգույն, անձև և անհոտ, թափանցիկ, հոսող: Ծանոթացնել ջրի շրջապտույտին:
- Ջարգացնող: Ջարգացնել ճանաչողական հետաքրքրասիրությունը, տրամաբանական մտածողությունը, ուշադրությունը, հիշողությունը: Հարստացնել երեխաների բառապաշարը: Ջարգացնել արտահայտիչ, սահուն ընթերցելու կարողությունները: Ամրապնդել լեզվաքերականական գիտելիքների պաշարը:
- Դաստիարակչական: Սերմանել էկոլոգիական մշակույթի տարրեր, արթնացնել բնությունը պահպանելու, խնայելու ցանկություն:

Ակնկալվող արդյունքները՝

- կընթերցեն բնագիրը՝ զարգացնելով երկարաշունչ նախադասությունների սահուն և հասկանալով կարդալու կարողությունները
- կկարողանան բնագրում շարադրված դեպքերի մեջ տեսնել պատճառահետևանքային կապեր՝ գուշակելով դրանց հետագա ընթացքը
- հարց ու պատասխանի միջոցով կվերլուծեն բնագիրը՝ կարևորելով ստեղծագործության մեջ տեղի ունեցող դեպքերը
- կկարողանան որոշել ստեղծագործության հերոսների արարքները կկարողանան տրված բառերը համապատասխանաբար տեղադրել նախադասության մեջ՝ խորացնելով բառի իմաստային գործածության մասին ունեցած գիտելիքները

- կկարողանան տրված բառաշարքի բառերն տեղադրել աղյուսակի համապատասխան սյունակում՝ կրկնելով ու խորացնելով պարզ, ածանցավոր և բարդ բառերի մասին ունեցած գիտելիքները:

Դասի ընթացքում կիրառվող մեթոդներ՝ մտքերի տարափ, զրույց, հարց ու պատասխան, կանխագուշակումներ:

Միջառարկայական կապեր՝ Ես և շրջակա աշխարհը, երաժշտություն

Դասի ընթացքը՝ ԽԻԿ համակարգով

Խթանում

- Ուղերձ
- Զրույց տարվա եղանակների մասին
- Թեմատիկ խմբի բացահայտում
- Տնային հանձնարարության ստուգում
- Հանելուկի գուշակումով անցում նոր դասանյութին

Իմաստի ընկալում

- Դասանյութի ընթերցում, քերականական աշխատանք տեքստի շուրջ (Տե՛ս աղյուսակ 3)
- Զրի շրջապտույտի վերաբերյալ սահիկաշարի դիտում

Կշռադատում

- Անդրադարձ և ամփոփում
- Խաչբառի լրացում (Տե՛ս աղյուսակ 2)
- Գնահատում

2.2 Գրավոր աշխատանքի դասավանդումը գործնական պարապմունքի միջոցով

Ա տարբերակ

Դասարան՝ *երրորդ*

Սովորողի ազգանուն, անուն _____

1. Լրացրու՝ բաց թողած տառերը: /5 միավոր/

Երևանն աշխարհի հնագույն քաղաքներից է: Այն հիմնել է Արգիշտի թագավորը: Նրա հիմնած բերաբաղաքը կոչվում էր Էրեբունի: Երևանի միջով հոսում են Հրազդան ու Գետառ գետերը, որոնք անձրևներից վարարում են: Երևանի կլիման արևոտ է, ամառը շոգ է ու տևում է չորս ամիս: Հիասքանչ է ոսկեգծ աշունը, որը անուշ մրգեր է պարգևում:

2. Տեքստից դուրս գրիր 2 բարդ բառ և բաժանիչ բաղադրիչների: /2 միավոր/

_____ = _____
_____ = _____

3. Առաջին շարքի բառերը գծով միացրու՝ երկրորդ շարքի համապատասխան հոմանիշ բառերին: /2 միավոր/

Քաղցած	մութ
թշնամի	հակառակորդ
խավար	սարսափել
վախենալ	սոված

4. Գործողություն ցույց տվող բառերը տեղադրի՛ր նախադասությունների մեջ: /3 միավոր/

(Երևալ, հավաքել, դասավորել)

Մեղուն ծաղկից նեկտար _____:

Անձրևից հետո երկնքում _____ յոթնագույն ծիածանը:

Նարեկը իրերը _____ պայուսակում և դուրս եկավ տանից:

5. Նախադասությունները լրացրու՝ ընդգծված բառերի հականիշներով: /1 միավոր/

Մայրիկիս աչքերը ոչ թե *տխուր* են, այլ _____:

Այգեպանը այգուց վերադարձավ ոչ թե *դատարկ*, այլ _____ զամբյուղով:

6. Բաղադրիչները միացնելով՝ կազմիր բառեր ու գրի՛ր: /3 միավոր/

ա) հող + գործ = _____

բ) օդ + նավ = _____

գ) հեքիաթ + գիր = _____

7. Կազմիր -ական ածանցով մեկ բառ: /1/

---

8. Ընդգծիր տրված բառերի ածանցները: /3/

Չուլարան , սայլակ, ձագուկ

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

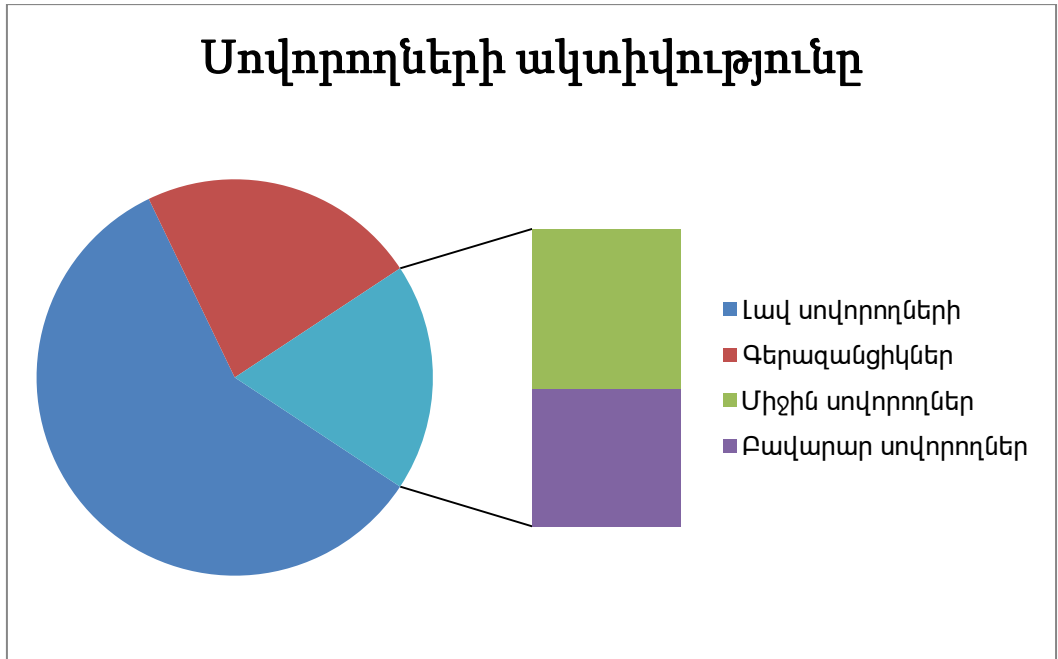
Այսպիսով, վերլուծելով կատարված աշխատանքի արդյունքները, ամփոփելով ուսումնասիրության արդյունքները, մենք կարող ենք պնդել, որ մեր վարկածն այն է, որ եթե ընտրվի զարգացման կրթության համակարգում խոսքի զարգացման տարբեր մեթոդների և տեխնիկայի համալիր, ապա դպրոցականների խոսքի ակտիվացումը կլինի ավելի բարձր՝ ընդհանուր ընդունված:

Ինչպես ցույց է տվել պրակտիկան, կրթական և մանկավարժական ուղղորդված արտադասարանական ստեղծագործական գործունեության օրգանական համադրությունը աշխատանքում՝ բարելավելու սովորողների համահունչ խոսքի զարգացման մակարդակը, հանգեցնում է կրթության անհատականացմանը, նոր մեթոդական միջոցների որոնմանը և երեխաներին ներգրավում գործընթացում: Բանավոր և գրավոր խոսքի զարգացումը պետք է կատարվի բացառապես զուգահեռաբար, քանի որ այն հնարավորություն է տալիս մեկը մյուսի օգնությամբ սովորողների մոտ իրականացնել համակողմանի զարգացվածություն: Բանավոր խոսքի կիրառումը գրավոր խոսքում հնարավորություն է ընձեռնում սովորողների մոտ զարգացնել ինքնուրույն մտածողությունը և ուշադրության կենտրոնացումը: (Տե՛ս աղյուսակ 4):

Եզրափակելով նշեմ, որ խոսքի գործունեության ակտիվացման ուղղությամբ աշխատանքը ցանկացած կրթական ոլորտում սովորողի հաջող կրթական գործունեության պայմանն է: Այսպիսով, դժվար է գերազնահատել տարրական դպրոցում խոսքի գործունեության տեսակների յուրացման կարևորությունը հետագա բոլոր կրթության համար: Սա նրա ինքնազարգացման գործիք է, մի բան, որը հնարավոր է դարձնում նրա ինքնակրթությունը, սոցիալականացումն ու հետագա ճանաչողական ու անհատական զարգացումը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Абдуллина О.А.Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. МПросвещение, 1990. 141 с.:
2. Бим И.Л. Обучение иностранным языкам: поиск новых путей. // Иностранные языки в школе. 1989. № 1:
3. Вербицкая Л.А.Глобализация и интернационализация в образовании и важность изучения иностранных языков // Мир русского слова. 2001.№ 2.:
4. Дубовец З.В. «Развитие речи с помощью синонимов» - Н.шк.,2/2001:
5. Методика развития речи на уроках русского языка: Книга для учителя. // Н.Е. Богуславская, В.И. Капинос, А.Ю. Купалова и др.: Под ред. Т.А. Ладыженской - М.: Просвещение, 1991:
6. Методика развития речи на уроках русского языка: Книга для учителя //Под ред. Т.А. Ладыженской - М.: Просвещение, 1991:
7. Мендекинова Р.Т. Русский язык: Учебники для общеобразовательной школы. - А.: Атамур, 2002:
8. Фомичева Г.А. Работа над словосочетанием и предложением в начальных классах. - М.: Просвещение, 1981:

Պարզ բառերը գրել տողերում, ածանցավոր բառերը՝ սյունակներում.

Կաթիլ, ծով, թախծալի, գետակ, քույրիկ, ամա:

				թ		
				ա		
				խ		
				ծ		
				ա		
կ	ա	թ	ի	լ		
				ի		

Տրված բառերը տեղադրել աղյուսակի համապատասխան սյունակներում.
տերևաթափ, աստղիկ, արևածաղիկ, օրացույց, գարնանային, գետակ, կաթիլ, ջուր,
շող:

պարզ	ածանցավոր	բարդ

